

DROBCI IZ GERONTOLOŠKE LITERATURE

Zbrali: dr. Anton Mlinar, Klemen Jerinc, dr. Tanja Pihlar, Mateja Zabukovec

NEMČIJA: SPLETNA STRAN DIGITALNE MOŽNOSTI

Spletni portal *Digitalne možnosti* (njegovi pokrovitelji so: dve ministrstvi nemške vlade, Ministrstvo za gospodarstvo in tehnologijo in Ministrstvo za družino, stare, ženske in mladino, globalno svetovalno podjetje Accenture, ameriški ponudnik interneta AOL in Inštitut ICRA za varnost družin na internetu s sedežem v ZDA in Angliji) je bil ustanovljen leta 2004 in je veljal v letu 2007 za eno od 6000 najbolj obiskanih internetnih strani v Nemčiji. Cilj spletne strani je ljudem pokazati internetne možnosti in jih pri tem kar najbolj podpirati. Cilj ustanoviteljev in pokroviteljev je, da bi ljudje vseh starostnih skupin spoznali ta medij in ga uporabljati varno. Poudarek je na dveh ciljnih populacijah: na otrocih in na starih. Da bi lahko oblikovalci strani to dosegli, se nenehno obračajo na tri naslove: na politike, na gospodarstvo in znanost, ki premošča digitalne *prepade*, in na ustvarjalce drugih medijev. Da bi spletna stran omogočila, kar obljublja, ponuja preprost način dostopa do programov in do številnih oblik izobraževanja, ki so na internetu. Na vstopni strani spletne strani je tudi prošnja obiskovalcem, da bi prispevali svoj delež, da bi bila lahko stran tako kakovostna, kot želi biti. Vsi prispevki se upoštevajo pri odmeri obračuna dohodnine. Vstopna stran spominja na igralnico v otroškem vrtcu in je zelo preprosta. Na levi strani je kolona spletnih strani s podobno usmeritvijo, le da so bolj specializirane, na desni pa kolona glavnih sponzorjev in pokroviteljev. Stran je zares impresivna in ji je težko najti par.

Vir: URL=<http://www.digitale-chancen.de> (15.2.08)

NEMČIJA: STAREJŠI VOZNIKI

Heike Elisabeth Philipp-Metzen je v času študija gerontologije na Univerzi Vehta v Nemčiji

prišla na idejo, da bi ustanovila združenje starih voznikov. Težišče njenega dela je sicer drugod, to področje dela jo je začelo zanimati zaradi raziskovalnih namenov, potem ko se je odločila svoj študij socialne pedagoginje dopolniti tudi z gerontologijo. Promovirala je na temo *generacija nečakov v ambulantni družinski negi pri demenci*. Potem ko se je leta 1999 zgodila tragična prometna nesreča, ki jo je povzročil dementen voznik, se je v medijih razplamtela razprava o tem, kako se je lahko zgodilo, da je ta voznik prišel do avtomobila. Začelo jo je tudi zanimati, kaj sploh starejši ljudje vidijo, ko sami vozijo avto. Ker je gerontologija znanost, ki hoče biti čim bližje praktičnim človeškim vprašanjem, se je posvetila temu področju. Pri tem je naletela na veliko podporo Združenja nemške avtomobilske industrije ter Nemškega avtomobilskega združenja (ADAC).

Na spletni strani *starejših voznikov* je Heike Elisabeth Philipp-Metzen objavila besedilo svoje diplome z naslovom *Perspektive starejših voznikov v kontekstu ekološke in aplikativne gerontologije*. V njem obravnava položaj starih voznikov v prometu. Njihov delež narašča. S temi vprašanji se srečujejo tudi druge znanstvene panoge, npr. prometna psihologija, načrtovanje infrastrukture, pravo in zakonodaja s področja varnosti cestnega prometa. Čeprav gre za interdisciplinarno področje, je težiščno vprašanje na t. i. ekološki gerontologiji, ki se ukvarja z odnosom starih ljudi do okolja in vidi v prometu pomemben vidik tega vprašanja.

Mobilnost je za stare ljudi eden temeljnih pogojev družbenih stikov in aktivnosti. Z bistvenim zmanjšanjem družinskih opravkov in koncem poklicnega dela se v življenju odpre novo področje. Uporaba avtomobila pomeni za stare pomemben vidik njihove avtonomije. S

tem so povezane omejitve, povezane s starostjo, npr. sposobnost vida in sluha, reakcijski čas in podobno. Ker koledarska starost ni noben razlog za splošno omejevanje pravic v prometu, je treba določiti merila spremljanja sposobnosti starih voznikov. Na tej točki se križajo interesi uporabne in ekološke gerontologije, in sicer tako, da skupaj oblikujeta panogo gerontotehnike oz. področje, ki se ukvarja z oblikovanjem starosti prijaznih možnosti mobilnosti, kar se starejšim posreduje v obliki seminarjev in strokovnih ekskurzij.

Veliko podatkov je na spletnih straneh AGILE, ki je v angleščini (*AGed people Integration, mobility, safety and quality of Life Enhancement through driving*), in Nemške družbe za gerontotehniko (DGGT).

Viri: URL=<http://www.aeltere-autofahrer.de/>; <http://www.gerontotechnik.de/>; URL=<http://www.agile.iao.fraunhofer.de/index.html> (21.5.08)

ŠVEDSKA: SOCIALNA MOBILNOST, GEOGRAFSKA BLIŽINA IN MEDGENERACIJSKI STIKI V DRUŽINI

Stefan Fors in Carin Lennartson sta v letu 2007 na Švedskem raziskovala, kakšni so dejanski stiki med generacijami znotraj družine, in sicer na osnovi treh vprašanj: Ali obstaja kakšna povezava med družbenim razredom staršev, družbenim razredom otrok in družinskimi stiki? Ali lahko razlike v dejanskih družinskih stikih, ki jih povzročajo generacije oz. socialni razredi otrok in staršev, razložimo z geografsko oddaljenostjo oz. bližino med starši in otroci? Ali socialna mobilnost otrok vpliva na medgeneracijski odnos? Podatke sta zbirala na reprezentativnem nacionalnem vzorcu. Odgovori na vprašanja so pokazali, da so imeli starši in otroci, ki so bili med seboj družinsko povezani, a so živeli ločeno, več kot enkrat tedensko tudi dejanske stike. Pokazali so tudi, da so si bližje preprosti ljudje, ki so v življenju opravljali ročna dela oz. dela z manj odgovornosti, kot tisti, ki so višje izobraže-

ni in niso opravljali ročnih del oz. so opravljali bolj odgovorna dela. Raziskava je pokazala, da premiki ene generacije na socialni lestvici še niso bistveno vplivali na družinske odnose. Iz odgovorov je bilo moč sklepati, da se člani družin, v katerih so starši opravljali intelektualno delo oz. delo z večjo odgovornostjo, socializirajo počasneje kot otroci delavskih družin, čeprav živijo skupaj, imajo manj skrbi in so si na videz blizu. Rezultati raziskave so jasno pokazali, da je v medgeneracijskih družinskih odnosih družbena oz. razredna kohezija močnejši dejavnik kot socialna mobilnost. Zato sta raziskovalca predvidela, da se bodo morale v prihodnosti raziskave posvetiti kompleksni povezavi med socialno mobilnostjo oz. premiki na družbeni lestvici ter drugimi oblikami odnosov in prenosov med generacijami.

Vir: Ageing and Society (2008), 28:253-270.

URL=<http://journals.cambridge.org> (21.2.08)

ANGLIJA: STAROST, DUHOVNOST IN ZDRAVJE

Maorske besede *Toi te Taiao* pomenijo: *sfera duhovnega in naravnega sveta*. Nanašajo se na maorsko razumevanje, da etične odločitve vzniknejo tam, kjer se med seboj stikata duhovni in naravni svet. To je tudi drugo ime novozelandske posvetovalne komisije za bioetiko (<http://www.bioethics.org.nz/>), ki si je med drugim zastavila za cilj, da bo uvajanje novih znanj in tehnologij upoštevalo specifično naravno in kulturno okolje Nove Zelandije. Na drugem koncu sveta je veliki angleški poet T. S. Eliot nekoč dejal, da obstajata samo dve temeljni človeški vprašanji: »Kdo sem?« in »Kaj nameravam s tem početi?« Kakšno zvezo ima to z duhovnostjo?

Duhovnost je pojem, ki ga večina ljudi razume, težko pa ga opiše ali opredeli. Še težje je pojasniti domnevno pozitivno povezanost med aktivnim duhovnim življenjem in dobrim počutjem, tudi če zdravje ni več najboljše in so se začele pojavljati starostne težave. Ne gre toliko

za to, da je to povezavo težko razumeti, kot za to, kako jo izraziti. Človek tako rekoč intuitivno ve, da se bo to, da je znotraj sebe miren, da se lahko zanese na vir duhovnosti in je ta vir, ko ga potrebuje, na voljo, poznalo pri njegovem telesnem zdravju oz. dobrem / boljšem splošnem počutju. Še večji problem nastane, ko hoče kdo to pojasniti ljudem, ki delajo v vse bolj zagrizenem in tekmovalnem svetu znanosti in medicine, in poskuša vključiti duhovni pogled v današnji pojem celostne oskrbe.

A gre prav za to. Paradoks je v tem, da je danes zanimanje za duhovnost in religijo (vernost) zelo poraslo tudi v medicinskih in znanstvenih krogih. Ne sicer za vernost in duhovnost kot tako, pač pa za duhovnost in vernost kot neraziskani področji. Veliko je najrazličnejših raziskav, posebno takih, ki duhovnost in vernost raziskujejo v zvezi s staranjem in starostjo. Raziskave so se večinoma začele v Ameriki, kjer je religiozno življenje v javnosti bolj razširjeno in bolj sprejeto in ker večina Američanov formalno pripada kaki verski ustanovi. V tem kontekstu se zdi, da je bilo lažje izmeriti utrip duhovne prakse, če se je to hkrati nanašalo na versko prakso. Raziskave v Ameriki namigujejo, da je verska praksa zaščitni dejavnik zoper težave, ko zdravje peša, oz. opora zoper *slabo zdravje*, kadar je govor o starostnih tegobah. Pokazalo se je, da tisti ljudje, ki imajo močno versko življenje, bolje prenašajo tegobe kot tisti, ki tega nimajo. Žal je ta podatek hkrati največkrat tudi že razlaga. Nekateri bi takoj povedali, da je to znamenje božjega poseganja, in drugi, da imajo ljudje, ki dolga leta prakticirajo versko življenje, preprosto boljšo osnovo za zdravje. A to ni najbolj prepričljiv odgovor. Marsikdo se ne strinja s takim poenostavljanjem in išče razumnejši odgovor.

V Evropi je odnos do formalne vernosti drugačen. To sicer raziskovanje teh področij še bolj zaplete, a je zato mogoče pričakovati tudi boljši odgovor. V kulturno in versko precej raznoliki Evropi se bolj kot formalna pripadnost kaki

verski skupnosti poudarja vera v Boga. Veliko novejših študij namiguje, da so npr. Angleži narod z močno vero in z mnogo manj prepoznavno potrebo po pripadnosti. Razlikujejo med *verovati* in *pripadati*. Nedavni TV programi v Angliji, ki so se dotaknili te tematike, so pokazali, kako velike so razlike na področju verovanja. Vera naj bi človeku pomagala vzpostaviti osnovno ogrodje za disciplinirano življenje, to pa bi bilo lahko pogoj za bolj zdravo življenje. Tudi v drugih delih Evrope se religiozno vero razume kot zasebno vprašanje, o katerem se na splošno goji dobro mnenje, kaj več pa ne. Pod vplivom raziskav v Ameriki in tudi zaradi močnega poudarjanja religioznega elementa v življenju v muslimanskih državah se je gledanje na religiozno vero zdaj spremenilo, zlasti v tem, da sta se začela razhajati pojma religiozne duhovnosti in duhovnosti kot take. To pomeni, da se je lahko izgubiti v opredeljevanju duhovnosti. Naraščajoča zapletenost družbenih odnosov, poudarjanje laičnosti in trendov ločevanja institucionalne religije od države (in od duhovnosti), hkrati pa naklonjenost do duhovnih vprašanj pomeni, da ima danes duhovnost drug pomen kot religiozna vernost. Nekdo je lahko *duhoven*, ne da bi gojile religiozno duhovnost ali da bi bil praktično veren človek. Človek je danes po definiciji tudi duhovno bitje. Ljudje se med seboj razlikujemo po tem, kako to kdo razume, kako k temu pristopa in kako se to izraža.

Harriet Mowat predlaga, da bi bilo bolje, če bi duhovnost opredeljevali kot proces. Prepričana je, da si duhovnosti kot take ne bi smel nihče lastiti. Duhovnost je namreč iskanje smisla na človekovem notranjem potovanju, ki se odvija v osebnih razmerjih; včasih je to odnos s samim seboj, včasih z drugimi ljudmi, včasih z naravo in včasih z Bogom. Po mnenju avtorice je misliti na duhovnosti v povezavi s staranjem eden od načinov pristopanja k celotnemu vprašanju duhovnosti. Staranje je nekaj, kar se stalno dogaja vsem ljudem (v pasivnem smislu) ali kar ljudje nenehno doživljajo in sooblikujejo (v aktivnem

smislu). Nihče se ne more izogniti staranju. Ko se človek vsako jutro gleda v ogledalo, še opazi ne, kdaj si začne nenadoma prigrigovirati, da postaja vse bolj podoben očetu / materi. Čas beži in nenadoma jih ima 70. Ko se ljudje starajo, vse bolj razmišljajo o samih sebi. Gledajo nazaj in poskušajo najti smisel svoje življenjske poti. To se dogaja zlasti tedaj, ko začne pešati zdravje. Ljudje začno razmišljati o tem, kako so se znašli tam, kjer so, o neposrednem smislu tega, kar se dogaja, in o prihodnosti, ki jih čaka.

Bernardin Sienski je v srednjem veku najbrž govoril vsem generacijam vseh časov, ko je napisal, da si »vsak želi doseči visoko starost, nihče pa noče biti star«. On, kot veliko drugih prej in potem, je izpostavil, da ima staranje neko duhovno nalogo. Duhovnost je potovanje z jasnimi cilji, staranje pa je duhovno potovanje. Bolj ko se človek stara, toliko večjo pozornost posveča temu splošnemu pravilu. Tudi gerontologi poudarjajo, da je naloga staranja predvsem doseči spravo z lastno preteklostjo in prihodnostjo; doseči neke vrste integriteto oz. koherentnost in se izogniti obupu. Duhovnost ima v tem nedvoumno vlogo.

Skrbeti za ljudi pomeni vzdrževati osebne odnose in to neizogibno vključuje neke vrste duhovno oskrbo, če se to prizna ali ne. Do nedavnega je bila pozornost usmerjena na vlogo bolniškega kaplana; on naj bi bil tisti, ki nudi *duhovno* oskrbo. Zato je ponekod kaplanstvo postalo generična storitev hkrati za vse vere in za nobeno, tako da je ta služba postala sama po sebi pokazatelj sedanjega razlikovanja med versko duhovnostjo (vernostjo) in duhovnostjo kot tako. Različne oblike vernosti, verske pripadnosti in duhovnosti so splošno priznane zlasti v času, ko kdo leži v bolnici. To ne pove veliko o pomenu duhovnosti v običajnem življenju, čeprav je bilo zaznati, da je na splošno vse bolj priznana duhovnost tistih, ki imajo manj strukturirano vero, na duhovnost pa gledajo kot na potovanje z jasnimi cilji. Te spremembe so začele spodbujati vse, zlasti osebe v bolnišnicah in paciente, da bodo

bolj odprti do duhovnih potreb. Toda kakor nihče ne more videti duhovnih potreb drugega človeka, se tudi nihče ne more soočiti s svojimi duhovnimi potrebami brez pomoči drugih. Življenje je edinstveno potovanje. Potovanju se tako ali drugače pridružijo tudi drugi, toda vsak potuje naproti svojemu cilju. Če je bilo do nedavnega *duhovno* druženje na življenjskem potovanju služba kaplanov ali pastoralnih delavcev, so spremembe, do katerih prihaja danes, že pokazale, da je spremljanje pomembnejše kot služba in da spremljanje ni naloga, ki bi se omejevala na eno samo poklicno skupino, pač pa je to izkušnja splošne človečnosti, da ne potujemo sami, čeprav ima vsak svoj lasten cilj. V tem so lahko vsi ljudje duhovni oskrbovalci.

Vir: URL=<http://www.mowatresearch.co.uk/> (8.5.08)

ANGLIJA: RAZISKAVA O ZAZNAVANJU NEGATIVNIH STEREOTIPOV O STARIH LJUDEH V OGLASIH TISKANIH MEDIJEV

Tom Robinson je nedavno skupaj s sodelavci opravil raziskavo o zaznavanju negativnih stereotipov o starih ljudeh v tiskanih oglasih. Raziskovalci so upoštevali nekatere predhodne raziskave s tega področja, predvsem tiste, ki so ugotovljale obstoj in razširjenost stereotipov, in jih hoteli nadgraditi tako, da so jih ločeno zanimale zaznave stereotipov pri mladih in starih ljudeh. Izsledke so nazadnje primerjali med seboj in o tem napisali razpravo. Članek je bil objavljen v reviji *Ageing & Society*. V njem so avtorji najprej pojasnili, da je *stereotip*, ki pomeni pomanjkanje znanja, pretiravanje, posploševanje in homogeniziranje značilnosti posameznikov kake družbene skupine za vse njene predstavnike. Čeprav so vsi stereotipi negativni, pa *negativni* stereotipi potencirajo vse prejšnje negativnosti s posmehovanjem, zgražanjem in cinizmom. Ker so avtorji pred raziskavo še menili, da so stereotipi, povezani

s spolom, raso, vero, spolno orientacijo, bolj razširjeni in tudi bolj trdovratni in hudi, jih je zanimalo, če se jim je že pridružil stereotip o starosti. Prva ugotovitev je bila, da ta stereotip še ni tako zaznaven kot drugi, da pa je razlog za to najbrž v tem, da to področje še ni raziskano. Cilj raziskave je bil ugotoviti, kako doživljajo stereotipe stari in mladi in če bo osveščenost o starosti vplivala na njihov odnos do nje.

Avtorji raziskave so najprej s presenečenjem ugotovili, da so stereotipi o starih ljudeh v oglasih bolj negativni kot stereotipi o drugih družbenih skupinah. Stari ljudje se sicer v oglasih v tiskanih medijih pojavljajo redkeje, če pa se, se pojavljajo bodisi kot zaposleni bodisi pri kakem delu na način, da večinoma vzbujajo zgražanje in posmeh. Nedavna raziskava v Nemčiji (2004) je pokazala, da starejše ženske oglasi ne prikazujejo kot skrbne stare mame in gospodinje, pač pa vse pogosteje kot nespretne delavke, ki jim morajo drugi pomagati pri delu oz. nanje kar naprej paziti. Raziskava je tudi pokazala, da starih še aktivnih moških oglasi raje ne označujejo kot starih, pač pa kot *srednje stare moške*. Nekoliko drugače je s starimi ljudmi, ki v oglasih nastopajo kot premožni ali kot tisti, ki uživajo v družbi visok ugled: tem se oglaševalci ne bojijo reči, da so stari, a kljub temu zbuja zgražanje in zavist. Na splošno so stari ljudje v oglasih prikazani manj prijazno kot mladi, zlasti v oglasih, ki so namenjeni mladim.

Tom Robinson s sodelavci je bil v eni predhodnih raziskav presenečen, da je pri relativno visokem odstotku odgovorov starih, ko so odgovarjali, kako so stari prikazani v oglasih, naletel na strinjanje, češ da so vloge in značaji starih v oglasih realistični. Druga skupina je bila povsem nasprotnega mnenja. Vmesnih odgovorov ni bilo. Skupina, ki se ni strinjala s prikazovanjem starih ljudi v oglasih, je nasprotovala vsakršnemu njihovemu pojavljanju v reklamne namene, češ da jih prikazujejo kot onemogle, bolne, za katere je treba skrbeti, kot neproduktivne, neinciativne,

osamljene. Menili so, da sploh ne gre za oglaševanje, pač pa za izključevanje starih. Izsledki so pokazali na nujnost poglobljene raziskave. V tej raziskavi, ki jo Tom Robinson in sodelavci predstavljajo v reviji *Ageing & Society*, se je najprej pokazalo, da so v teh oglasih stari ljudje veliko prej zaznali, da v oglasih prikazujejo stare ljudi, kot to, kaj so oglasi oglaševali. To se je še močneje izražalo pri tistih oglasih, v katerih so bili stari ljudje neprimerno prikazani.

Ko so na ista vprašanja odgovarjali mladi, so bili raziskovalci začuden nad tem, kako zgodaj se stereotipi pojavijo in kako trdovratni so. Pilotska raziskava je pokazala, da so stereotipi o starosti prisotni pri otroku že pred njegovim sedmim letom. Negativnim stereotipom so izpostavljeni zlasti tisti mladi, ki nimajo neposrednega stika s starimi ljudmi in je njihov stereotipni vzorec posledica neposredne družbene kulture, ki odklanja starost. V raziskavi so študentje odgovarjali skoraj enako kot otroci in mladostniki. Stereotipom se je pridružilo še splošno negativno pojmovanje starosti. Raziskava je tudi pokazala, da so stari ljudje dodatno prizadeti zaradi stališča mladih do starosti.

Medijski učinek oglaševanja je znova postavil teoretično vprašanje, od kod medijem tolikšna moč in vpliv. Vpliv je toliko močnejši, kolikor bolj je star človek izpostavljen posameznemu medijskemu stereotipu in kolikor bolj je bil *resničen*. Toda tudi pri starih ljudeh so stereotipi o starosti skoraj enako trdovratni kot pri mladih. Po *teoriji gojenja* (teorija kultivacije) se z osveščanjem glede stereotipov pri ljudeh ne poveča kritičnost, pač pa, nasprotno, se slike še bolj zmaličijo. Teoretično bi človek, ki bi se o starosti učil iz oglaševanja, imel popolnoma zmaličeno podobo o starih in staranju. Toda medtem ko neposredna izkušnja s starim človekom, katerega značaj je blizu stereotipnemu, sliko samo še poslabša, ima izkušnja o krivici stereotipov do starih ljudi mnogo manjši vpliv na izboljšanje splošnih razmer na tem področju.

Raziskava je odprla številna vprašanja in v nekem smislu spodbudila raziskovalce k ugotovitvi, da v sistematiziranju odgovorov izdelujejo lastne *stereotype*, ko kategorizirajo odgovore po vnaprejšnjih shemah. Iz odgovorov namreč ni bilo mogoče ugotoviti, kolikšen vpliv na odgovore so imela ravno ta in ne druga vprašanja in kolikšen vpliv je imel metodološki pristop. Rezultati so dopuščali misel, da bi vprašani odgovarjali podobno tudi ob drugačni metodologiji in drugačnih vprašanjih, saj se prej raziskovalci niso zavedali trdovratnosti stereotipov in še manj eksponentnega dejavnika oglaševanja. Tom Robinson je s sodelavci odgovore razdelil v štiri skupine, dve skupini odgovorov mladih in dve skupini odgovorov starih. V obeh skupinah je bila ena skupina *moralnih* (prizadetih) in ena skupina *kritičnih* odgovorov. Presenetljivo ni bilo samo to, da sta bila v obeh skupinah oba tipa odgovorov zelo podobna, pač pa da so stereotipi ostali oz. da osveščenost ni imela posebnega vpliva. Zlahka lahko sklepamo, da so bili bolj prizadeti stari ljudje, toda prizadeti so bili tudi mladi, češ da se jim očita nevednost in stereotipna miselnost. Kljub pomembnosti ugotovitve, da so oglasi žaljivi do starih ljudi in da jim povzročajo nepotrebno trpljenje, pa tudi da žalijo mlade, je ena raziskava premalo, da bi se stvari spremenile na bolje.

Vir: Tom Robinson, Bob Gustavson in Mark Popovich (2008). *Perceptions of negative stereotypes of older people in magazine advertisements: comparing the perceptions of older adults and college students*. *Ageing & Society*, 28: 233-251.

KOSTARIKA: FRANCESCA PANCHITA CASTILLO

Dan Buettner, poklicni pustolovec, raziskovalec in pisatelj, ki je letošnjega marca pri National Geographic izdal knjigo *Modro področje: učne ure za dolgo življenje od ljudi, ki so živeli najdlje* (*The Blue Zone: Lessons for Living Longer From the People Who've Lived the Longest*), v letošnji majski in junijski številki časopisa

AARP Magazine, uradnem glasilu Ameriškega združenja upokoјencev (AARP), objavil članek o obisku pri Francesci *Panchiti* Castillo, ki živi na polotoku Nikoya v Kostariki. Glede na doslej razpoložljive podatke je polotok Nikoya v Kostariki drugi najbolj zdrav kraj na svetu – zlasti en del tega polotoka, kraj Hojanča –, in po avtorjevi klasifikaciji spada k t. i. *modrim področjem* (*Blue Zone*). Oznaka *modro področje*, znana tudi po svoji spletni strani (<http://www.bluezones.com/>), med drugim označuje pokrajine ali države, v katerih je povprečna starost prebivalstva največja oz. v katerih živi največ stoletnikov. Med štirimi *modrimi področji*, kjer živi povprečno največ stoletnikov, je Kostarika na drugem mestu (polotok Nikoya oz. kraj Hojanča na tem polotoku), ostala tri so: Loma Linda v Kaliforniji, ZDA na prvem mestu, Sardinija v Italiji na tretjem mestu, in Okinawa na Japonskem na četrtem mestu. V Hojanči živi povprečno največ stoletnikov na svetu. Dan Buettner v potovalnem zapisu govori o srečanju s stoletno žensko Francesco *Panchito* Castillo, h kateri ga je pripeljal njen sin Tommy. Prvi vtis je bil neverjeten: Francesca, ki je bila v času njenega prihoda pri kokoših ob hiši, je prišla naproti gostu, preskočila ograjo ob hiši, ga povabila v hišo in mu začela pripravljati zajtrk. Medtem se je pogovarjala s svojim sinom in ga spraševala, kako je, če je zdrav in podobno. Tommy ji je odgovarjal, da je z njim vse v redu in da mu ni nič, Buettnerju pa je po tihem rekel: »Tukaj imamo sinovi več časa, da odrastemo.« Tommy jih je namreč imel 80, Francesca *Panchita* Castillo pa je nedavno praznovala 100. rojstni dan.

Dan Buettner se je prvič srečal s kostariškimi stoletniki leta 2005, ko je pripravljaj potopisni članek za National Geographic o *Skrivnostih dolgega življenja*. Že takrat je vedel za Kalifornijo, kjer živijo ljudje najdlje na svetu, pa tudi za *modra področja* na Okinawi in Sardiniji. Začelo ga je zanimati, koliko je takih *modrih področij* na

svetu. Radovednost je hitro prerasla v dvanajst interaktivnih svetovnih potovanj, pri katerih je sodelovalo tudi do 12 milijonov študentov po celem svetu v več kot osemdeset tisoč skupinah. Rezultati so pokazali na polotok Nicoya na Kostariki. Preden je nameraval odpotovati na Kostariko, se je dogovoril za sodelovanje z ustreznimi ustanovami na tej otoški državi, potreboval je tudi intervjuje z najmanj 20 ljudmi, starejšimi od devetdeset let, da bi si pridobil osnovne podatke o življenju starih ljudi na tem otoku.

Ker so se pojavile nepredvidljive težave z rojstnimi listi, je Buettner januarja 2007 prišel na Kostariko z eksperti, detajlnimi načrti in potrebnim tehničnim materialom. Najprej je navezal stike z domačimi strokovnjaki. Nato je začel intervjuje s starimi ljudmi o vsakdanjih rečeh: hrani, pijači, domovanju, zadovoljstvu, počitku in podobnem. Napravili so 33 intervjujev. Nekaj intervjujev je opravil z domačinko Elizabeth Lopez, psihologinjo, ki je delovala na univerzi v San Joseju.

Vmes se je pripetila zgodba o Panchiti. Buettner o njej piše: »V mnogih vidikih je Panchita pomenila vse, kar sem se naučil o dolgem življenju na Nicoyi: tukajšnji uspešni stoletniki so bili verni, družinsko usmerjeni, brez velikih skrbi zaradi denarja, čeprav ga niso imeli, fleksibilni, odločni, zmerni uživalci hrane in nadvse prijazni ljudje. Slikal sem jo skozi skladovnico drv, ki jih je cepila s sekiro, pri njenem spretnem rokovanju z mačeto, pri čiščenju gozda, v njeni pisani obleki, s katero je hodila po mestu, in v njenem karnevalskem obnašanju. Na eno oko je bila namreč na pol slepa. Med več kot 200 stoletniki, ki sem jih intervjujal po svetu, je bila Panchita najbolj posebna.« To je potrdila tudi Elizabeth Lopez: »Še nikoli se nisem srečala s takim človekom, kot je ona.«

Omeniti je treba, da je vseh 33 intervjuvancev iz Nicoye živelo v krogu svojih družin, da so bili popolnoma predani svojim domačim in tudi sosedom. Številni obiski niso motili njihovega

življenja, celo nasprotno, izkazalo se je, da so bili obiski in cel splet socialnega življenja pomembna psihološka in fizična podpora njihovem načinu življenja.

Panchita je bila po rodu Kubanka. Imela je lepo, četudi naporno otroštvo. Ko je z družino prišla na Kostariko, je prevzela skrb za svoje starše, ki so prej veliko delali in obnemogli. Rodila je štiri otroke in jih večinoma vzgajala sama. Moža je namreč vzela kubanska revolucija. Hrano so pridelovali doma. Najbližja trgovina je bila oddaljena 29 km. Iz svojega življenja je povedala tudi naslednjo zgodbo: Ko se je nekoč kopala v potoku, je opazila, da jo naskrivaj gleda neki moški. Skočila je iz vode, se hitro oblekla, tekla za njim in ga ujela ter pretepla skoraj do smrti. Takrat jih je imela 70. »To je bilo zelo grdo«, je rekla. »Duhovnika sem prosila za odpuščanje. Pa še vedno je grdo. Bog me blagoslovi.« Buettner je med intervjujem opazoval, s kakšno mehko in eleganco mu je položila roko na ramena, ko mu je začela pripovedovati zgodbo o tem, kako so ji ubili sina. Opazoval je njene roke, dolge prste, skrbno negovane nohte in njen prstan, ko mu je rekla: »Toda danes sem srečna ženska.« Med enim od pogovorov je prišel na obisk sosedov fantek, ki je Panchiti vsak dan pomagal poloviti piščance po vrtu. Ko sta ga Elisabeth in Dan vprašala, po kaj je prišel, je rekel: »Nisem prišel zato, ker bi me Panchita potrebovala, pač pa zato, ker Panchita ve, kako me napraviti srečnejšega. Vsak človek v Hojanchi jo ima rad.«

»Ko sva se z Elizabeto vračala z enega od teh obiskov, sem ji pritrtil, kar je rekla o medsebojnem vplivu vere in dolgega življenja. Panchitina vera je bila presenetljiva in izjemna. Neomajno je verjela, da Bog ne neha misliti in skrbeti za človeka, naj je ta storil še tako hudo stvar. Ko sem v spominu pregledoval intervjuje s stoletniki, sem ugotovil, da jih je večina imela podobno vero. Pa sem moral Elizabeto vseeno vprašati, kaj misli, če je res, da ima vera tako velik vpliv na dolgo življenje. 'Nedvomno,' je rekla. 'Ko sem

opazovala stoletnike, ki si jih spraševal o kočljivih vprašanjih, so svoje odgovore končevali: Dobro se je izteklo. Hvala Bogu!' Živijo v gotovosti, da je še nekdo, ki skrbi zanje.« Pozno tistega dne je Elizabeta še enkrat obiskala Panchito. V njenem preprostem domu je videla, kako popolnoma sprejema svoj položaj in je zadovoljna s tem, kar ima. »Hotela sem ji pomagati,« je rekla Elizabeta, »in sem ji dala 20 dolarjev. Tedaj je Panchita rekla: 'Nimam denarja, da bi si kupila hrano. Toda vem, da bo Bog poskrbel.' Stisnila mi je roko in rekla: 'In zdaj je.'«

Vir: URL=http://www.aarpmagazine.org/lifestyle/living_healthy_to_100.html

ŠVICA IN NEMČIJA: ZAPOSLOVANJE STAREJŠIH DELAVCEV

Eberhard Ulich je za 8. gerontološki posvet v Zürichu (6. 9. 2007) pripravil referat na temo stari ljudje v podjetjih z vidika delovnega psihologa (*Ältere Menschen in Unternehmen: Arbeitspsychologische Befunde und Perspektiven*). Najprej ugotavlja, da podjetja vse bolj nerada ohranjajo stare delavce, še bolj nerada pa na novo zaposlujejo starejše ljudi. Iz Nemčije poročajo, pravi Ulich, da približno 60% podjetij ni pripravljeno zaposlovati delavcev, starejših od petdeset let. Na tem področju se torej srečujemo s specifično diskriminacijo, ki je prepoznavna na naslednjih primerih: 1. personalni oz. kadrovski oddelki v podjetjih dajejo očitno prednost mlajšim, starejši iskalci zaposlitve imajo manjše možnosti zaradi starosti; 2. izkušnje starih se običajno ocenjujejo negativno, v najboljšem primeru kot nepomembne, s tem pa so neizkoriščeni človeški viri; 3. starejšim zaposlenim se vse manj zaupajo pomembnejše naloge, čeprav je splošno znano, da čut odgovornosti pri zahtevnejših opravilih s starostjo narašča; 4. starejšim zaposlenim se nudi mnogo manj možnosti za nadaljnje izobraževanje kot njihovim mlajšim kolegom, to pa pomeni, da imajo stari tudi zato

vedno manj možnosti, da dobijo pomembnejše naloge; 5. starejši ljudje imajo manj možnosti za napredovanje kot mladi, to pa opozarja na pomanjkljivo vrednotenje dela.

Politika zaposlovanja je s tem iz starejših ljudi, zaposlenih ali iskalcev zaposlitve, naredila problematično družbeno skupino, ki se jo z zgodnjo upokojitvijo poskuša najprej izločiti iz socialnega okolja. Uporabljajo se tudi drugi načini, npr. invalidska upokojitvev, odpustitev zaradi neuspešnosti ali podobno.

Vzroki za tako ravnanje podjetij so nenazadnje v pomanjkljivi vednosti, nevednosti ali predsodkih zoper delovno zmožnost starejših ljudi. Izsledki raziskav nasprotno kažejo, da sposobnost za delo in učinkovitost s starostjo nikakor avtomatično ne upadeta. Nekateri ovire, kot npr. slabši sluh ali vid, slabša gibljivost, daljši reakcijski časi, počasnost v obdelavi bolj kompleksnih informacij in manjša sposobnost pridobivanja novega znanja niso niti avtomatske niti ne tako velike ovire, kot se zdi na prvi pogled.

Po drugi strani namreč starejši ljudje poznajo strategije, ki ne le izravnavajo manko, ki je posledica nekaterih njihovih starostnih pomanjkljivosti. Na osnovi življenjske izkušnje so se namreč sposobni spopasti z zelo kompleksnimi večplastnimi problemi, jih razumeti in prej razlikovati pomembno od nepomembnega. Čeprav včasih težje prenesejo obremenitve, pa vedo, kako se nekaterim predvidljivim težavam izogniti vnaprej. Kljub temu, da se individualne razlike s starostjo povečujejo, pa je res, da se v seštevku vseh značilnosti starejši in mlajši delavci med seboj nujno ne razlikujejo v učinkovitosti in kakovosti opravljenega dela.

Po starejših ljudeh gre običajno za razpršenost njihovih delovnih zmožnosti in sposobnosti. Seštevek je isti ali večji kot pri mladih delavcih, posamezna področja so lahko bolj prizadeta zaradi zdravstvenih težav in možnosti izobraževanja. Vendar so na drugih področjih starejši bolj prilagodljivi zaradi izkušenj, zna-

čajskih izoblikovanosti in duhovne držje. S tem se hkrati že potrjuje, da bi bilo treba dejavniki staranja bolj zavestno vključiti v oblikovanje posameznega delovnega mesta oz. ustvarjanje takih delovnih razmer, ki bi spodbujale ohranjanje in rast dejavnikov, ki povečujejo učinkovitost in ustvarjalnost pri delu.

Starejše ljudi bolj odklanjajo podjetja, kjer imajo delovne procese zelo razdeljene in kjer se tudi že sicer spopadajo z vprašanjem preobremenjenosti, napačne telesne držje, delovnotipičnih poškodb pri delu ipd. Druga slabost takih delovnih mest je v tem, da na njih delavci tudi sicer nimajo velike možnosti napredovati.

V tem kontekstu se namesto o biološkem govori o *staranju, ki ga povzroča človek*. Delovne in življenjske razmere lahko staranje pospešijo, v idealnem primeru podaljšajo. Koledarsko staranje je torej eno, biološko pa drugo. Razmere na delovnem mestu, npr. nevrotoksični plini na delovnem mestu, zelo pospešujejo staranje. Nanj vplivajo tudi duševne in duhovne zmožnosti.

Čeprav obstajajo tudi primeri, ko delovno okolje ugodno vpliva na človekove telesne, duševne in duhovne zmožnosti, se premalo upoštevajo spoznanja o delovnih procesih in razmerah, ki pospešujejo dejavnike staranja. To pomeni, da lahko podjetja – ne namenoma, toda tudi ne nevedno – sodelujejo pri tem, da človek na delovnem mestu prehitro izgori in da se mora predčasno umakniti. V dejanskih razmerah to lahko pomeni, da so odpuščeni ljudje, ki so se prehitro postarali in postali delovno manj zmožni zaradi zgrešenega upravljanja s človeškimi viri v podjetju, kjer so delali. Podjetja si to lahko privoščijo, dokler je mogoče te probleme *poznanjiti* oz. jih reševati na drugih področjih. S tem ni oškodovana le družba, ampak podjetja dolgoročno škodijo tudi sebi. Čeprav drži, kot pravi Ulich, da bi se morali vsi ljudje prizadevati čim prej doseči kvalifikacijo in že v mladosti napredovati na delovnem mestu, to ne bi smel biti razlog za to, da bi zapostavljali probleme, ki

so nastali v obdobju največje gospodarske rasti. Zato bi podjetja morala spodbujati kontinuirano izobraževanje.

Zanimivi so tudi izsledki raziskav, ko so delavce spraševali o njihovih načrtih za prihodnost. Pokazali so, da so delavci, ki so delali na manj zahtevnih delovnih mestih, imeli tudi manj jasno predstavo o prihodnosti, medtem ko so delavci v bolj zahtevnih poklicih, ki so zahtevali kontinuirano izobraževanje, imeli bolj jasne predstave o svoji prihodnosti. S temi podatki bi si lahko pomagala tudi podjetja pri upravljanju s človeškimi viri.

V zadnjem času je demografski razvoj vedno pogosteje povod za razprave o tem, da bi povišali starostno stopnjo za upokožitev. Medtem so tudi mnoga podjetja ugotovila, da zgodnje upokoževanje ne pomeni le veliko izgubo za sama podjetja z vidika izkušenj in razpoloženja na delovnem mestu, pač pa tudi za odnos podjetja s strankami. Še pogostejši problem, do katerega prihaja, je, da med odhajajočimi in prihajajočimi delavci ni prave komunikacije ter prenosa znanja in izkušenj. Po eni strani se zdi, kakor da starejši niso več sposobni slediti razvoju, in so zato manj pripravljeni mlajšim posredovati svoje izkušnje, po drugi strani pa starejši ljudje zaradi prej navedenih razlogov vedno težje zadostujejo zahtevam delodajalcev pri zasedbi delovnega mesta. Zastavljajo se različna vprašanja. Strokovnjaki so naklonjeni možnosti, da bi starejšim zaposlenim omogočili mehak prehod v upokožitveno dobo, npr. s polovičnim delovnim časom. Povpraševanje med 800 švicarskimi podjetji je pokazalo, da jih 79% meni, da gre za pomembno vprašanje, 80% pa za rešljivo. V 52% vprašanih podjetij so s to prakso že začeli.

Tako obliko prehoda bi lahko povezali s koncepti mentorstva oz. postopnega prenosa izkušenj na mlade, ki bi prav tako lahko začeli s postopnim vraščanjem v delovno okolje.

Vir: URL=http://www.zfg.uzh.ch/static/2007/ulich_aeltere_arbeitskraefte.pdf (21.5.08)

EU: ZAŠČITNA ZAKONODAJA ZOPER DISKRIMINACIJO STARIH

Predsednik Evropske komisije Manuel Barroso je 22. maja 2008 govoril pred Evropskim parlamentom in spodbudil poslance, naj sprejmejo ustrezne pravne norme, ki bodo varovale stare ljudi pred vsemi oblikami diskriminacije.

AGE – Evropska platforma starih ljudi, ki si že dalj časa prizadeva za sklic Evropskega parlamenta z namenom, da z ustrezno zakonodajo celostno uredi postopke razkrinkavanja diskriminacije in njeno izkoreninjenje, je pozvala predsednika Evropske komisije, naj se pridruži zavezi, napovedani že leta 2004, da se uveljavi usmerjevalna direktiva in da se z zakonom prepove vsakršna s starostjo pogojena diskriminacija glede možnosti dostopa do dobrin in storitev, podobno kot se je to že uveljavilo glede rase in spola, verskega prepričanja in spolne usmerjenosti. »To je ključna skrb AGE za vse njene člane, ko se milijone starih ljudi vsakodnevno srečuje z diskriminacijo glede dostopnosti temeljnih dobrin, potrebnih za življenje, kot so npr. zavarovanje, bančne storitve, zdravstveno varstvo, izobraževanje, vseživljenjsko učenje, dostopnost in možnost aktivne udeležbe v politiki in državljanskem dialogu.« je pobudo komentirala Anne Sophie Parent, direktorica AGE. AGE poudarja, da je celosten pristop potreben zato, da se ne le imenuje kršitev in kršitelji osnovnih pravic državljanov ter izoblikuje ustrezni pravni okvir, temveč tudi resnično ukrepa in se zagotovi ustrezna uresničitev pravic, obenem pa tudi oblikuje ustrezna publiciteta dejavnosti, ki bo prebudila javno zavest o tem vprašanju. Anne Sophie Parent je še dodala: »Ne drži, kot pravi ekonomski sektor, da bi obstoj pravnega okvira za nediskriminacijo predstavljal grožnjo; ne grožnje, temveč priložnost za nove dejavnosti. Poslovanje naj bi omogočil z dostopom do novih trgov, in medtem ko bi iskal prilagoditev razvojnih nujnosti za rastočo družbeno skupino, kot so stari ljudje,

bi prebudil inovativnost. Argumenti, češ da bo zaščitna zakonodaja povzročila ekonomiji nove rdeče številke, so kratkovidni. Evropska unija bi si morala prizadevati za dolgoročne rešitve glede tega vprašanja in bi morala prisluhniti strogemu pozivu Evropskega parlamenta, ki odraža pričakovanja večine državljanov Evropske unije.«

Vir: URL=<http://www.age-platform.org> (27.5.08)

SENIORJI.INFO

Že skoraj leto dni deluje zanimiva spletna stran *seniorji.info*, ki je namenjena upokožencem. Za njo stoji osebna iniciativa in delo mag. Saša Bertalaniča. Stran je kakovostno oblikovana, pregledna, in kar je najpomembnejše, črke so dovolj velike, da je berljiva tudi za starejše, ki imajo težave z vidom. Zasnovana je tako, da lahko vsak prispeva informacijo ali obvestilo, ki je koristno za seniorje. Objavlja zelo različne sveže informacije, praviloma s fotografijo, zato ni čudno, da je zelo obiskana.

Ko odpremo stran, se nam na prvi strani pokažejo najbolj aktualne oz. zadnje dodane novice. Stran se razdeli na več podstrani, na katerih najdemo praktične nasvete, ki nam olajšajo življenje in pomagajo, da se čimbolj učinkovito spopademo s stresnimi situacijami. Najdemo tudi predstavitev društev in središč, kjer delujejo upokoženci. Poleg društev najdemo tudi izobraževalna središča, saj vseživljenjsko učenje dobiva vedno večji pomen. Športu in rekreaciji je namenjeno kar precej poudarka, prav tako zdravju. Nadalje najdemo informacije o hobijih, vrtnarjenju, izletih in počitnicah. Poleg teh tematik so tu še tematika pokojnin in financ, pomoči in oskrbe, varovanih stanovanj ter domov za starejše.

Stran vsebuje tudi informacije o tv programih, vremensko napoved ter veliko število časopisov na spletnih straneh. Prav vse informacije, ki jih dobimo na tej strani, so dobrodošle tako za upokožence kot za vse ostale, ki jih zanima življe-

nje in delo upokojenske generacije. Tu dobimo na enem mestu in na starejšim prijazen način informacije iz številnih pomembnih področij.

Vir: [URL=http://www.seniorji.info](http://www.seniorji.info) (11.11.08)

NEMČIJA: DESETA OBLETNICA BERLINSKEGA PROJEKTA

Konec junija 2008 so v bolnici Immanuel (Immanuel-Krankenhaus) v Berlinu ob jezeru Wannsee slovesno obeležili desetletnico Berlinskega modelnega projekta. Projekt je pokazal, da je mogoče ob zmanjšanju stroškov zagotoviti boljšo oskrbo oskrbovancev v negovalnih domovih.

Projekt (med njegovimi pobudniki so bili med drugim AOK Berlin, IKK Brandenburg in Berlin, Kassenärztliche Vereinigung) je nastal zaradi uvedbe druge stopnje zavarovanja za nego, po katerem so bile bolnice za kronične bolnike prestrukturirane v stacionarne negovalne ustanove. S tem je bila ukinjena ponudba oskrbe za tiste, ki potrebujejo trajno medicinsko oskrbo, ne pa zdravljenja v bolnišnici. Cilj projekta je bil zagotoviti kakovostno oskrbo za kronične bolnike, bolnike z več boleznimi in duševne bolnike v negovalnih domovih. Projekt vključuje mrežo stacionarne nege in medicinske ter terapevtske oskrbe. Za najtežje oskrbovance, ki potrebujejo stalno oskrbo, 24 ur dnevno skrbijo zdravniki, negovalci in terapevti (verzahnte-Rund-um-die-Uhr-Versorgung), oskrbo imajo tudi ob koncih tedna in med prazniki. Zdravniki in terapevti so v domovih, ki so vključeni v projekt, nastavljeni redno ali pa so to zasebniki. Vizite so enkrat tedensko. Zasebni zdravniki so na voljo zunaj časa ordinacije; posamezni primeri se obravnavajo v interdisciplinarnih timih. Prednosti sodelovanja z zasebniki so v tem, da oskrbovance zdravijo isti zdravniki, in so dobro seznanjeni z diagnozami svojih pacientov. Takšen način mrežnega dela ni prinesel samo zmanjšanja napotitev v bolnico, ampak tudi zmanjšanje stroškov za prevoz, zdra-

vila in pripomočke. Za zagotovitev načrtovanja nege, kvalitete storitev, obdavčitev stroškov je bil v okviru projekta uveden Instrument ocenitve oskrbovancev (Resident Assessment Instrument); projekt ima tudi zunanji nadzor (ARBUMA Consulting). V njem danes sodeluje 38 domov od celokupnega števila 280 negovalnih domov v Berlinu.

Na praznovanju okrogle obletnice so vsi vabljeni gostje v svojih nagovorih pohvalili uspešnost projekta. Stroški za bivanje v bolnišnici so se v udeleženi ustanovah znižali do 50%. Zavarovalnica AOK Berlin je v preteklih letih uspela prihraniti do 4 milijone evrov letno. Visoko kvaliteto storitev so potrdili izsledki ankete o zadovoljnosti oskrbovancev v domovih, ki je bila izvedena leta 2007. Uredbe Berlinskega projekta bodo v Nemčiji upoštevali pri zakonu o nadaljnjem razvoju zavarovanja za dolgotrajno oskrbo.

Viri: Sozialwerk Berlin e. V.: 10 Jahre Berliner Projekt. Die Pflege mit dem Plus – insbesondere durch Einbindung von Ärzten. ([URL=http://www.easyhappy.de/k/075.pdf](http://www.easyhappy.de/k/075.pdf)). Kassenärztliche Vereinigung Berlin: Pflege – das Berliner Projekt ([URL= http://www.kv-berlin.de/40presse/30kvblatt/2007/10/30_titelthema/kvbj.html](http://www.kv-berlin.de/40presse/30kvblatt/2007/10/30_titelthema/kvbj.html))

DOBRODELNA PRODAJA SVEČ JAVNEGA PODJETJA ŽALE OB DNEVU SPOMINA NA MRTVE

Javno podjetje Žale je letos že peto leto zapored v času spomina na mrtve v sodelovanju s svečarstvom Jurkovič organiziralo dobrodelno prodajo sveč, katere izkupiček so podarili v dobrodelne namene. Prodaja sveč je potekala na dobrodelni stojnici pred cerkvijo Svetega Križa na Plečnikovih Žalah od 25. oktobra do 1. novembra 2008, zbrana sredstva pa so namenili Medgeneracijskemu društvu za kakovostno starost Ljubljana. Zbranih je bilo 3.229, 21 EUR. Sredstva bodo namenjena za izvedbo medgeneracijskega srečanja v juniju 2009, za

sofinanciranje izobraževanj prostovoljcev in starih ljudi v obliki predavanj ter za sofinanciranje revije *Kakovostna starost*, ki jo prejemajo tudi prostovoljci društva.

Podjetje Žale je tudi ob letošnjem dnevu spomina na mrtve ponudilo možnost uporabe posebnega električnega vozila, ki je v predprazničnih dneh brezplačno vozilo starejše, invalidne osebe ter osebe, ki težko hodijo. Prevoz je bil organiziran dvakrat dnevno v neposredno bližino groba in nazaj. Za mnoge ljudi, ki bi težko prišli od parkirišča do groba, ki ga želijo obiskati, je to zelo dobrodošlo. Za uporabnike internetnih iskalnikov je zelo uporaben tudi iskalnik grobov, s pomočjo katerega lahko najdemo grob pokojne osebe. Vpisati je mogoče ime in priimek osebe, katere grob bi želeli obiskati, pri tem pa je dobro vedeti tudi letnico rojstva ali smrti, saj je oseb z istim imenom in priimkom lahko več. Nato si lahko karto pokopališča in pot do zelenega groba tudi natisnemo, kar zelo olajša iskanje na pokopališču. Ti dve možnosti je vsekakor potrebno pozdraviti, saj sta ljudem lahko v veliko pomoč.

NEMČIJA: POMANJKANJE NEVROLOGOV IN REVMATOLOGOV, PRAVICA DO PREVENTIVNEGA PREGLEDA ZA RAKA NA KOŽI

Iz kongresa nemškega društva nevrologov julija 2008 so javnosti sporočili, da *optimalna medicinska oskrba starejših ljudi že danes ni več samoumevna, ker je za bolnike, ki jih je čedalje več, na voljo čedalje manj nevrologov*. Stanje lahko zboljšajo sodobni *inteligentni diagnostični in terapevtski postopki*, ki prinašajo okrog 25% boljše izide zdravstvene obravnave. Seveda pa tehnika in telemedicina ne moreta nadomestiti osebnega stika zdravnika z bolnikom. Posebej so se zavzeli za investicije v raziskave; kajti vsak

mesec, ki ga lahko samostojno preživi bolnik s parkinsonovo boleznijo, ko bolniku z alzheimerjevo demenco ni treba v popolno domsko oskrbo ali ko ni potrebno negovati bolnika po kapi, zboljša kakovost življenja bolnika in prihrani stroške. Društvo nemških nevrologov se v današnji situaciji, ko se pričakujejo rivalitetni konflikti za sredstva, zavzema za optimalno oskrbo nevroloških bolnikov, zlasti starejših, ki predstavljajo večino.

Kongres nemškega društva revmatologov pa je v začetku septembra 2008 predstavil javnosti stanje na tem področju. V Nemčiji trpi okrog poldrugi milijon ljudi za akutno revmo, od tega okrog 15.000 otrok. Zanje skrbi manj kot polovica potrebnih zdravnikov revmatologov. Revmatični bolniki potrebujejo dolgotrajno zdravstveno oskrbo v osnovnem zdravstvu. Na 100.000 prebivalcev bi morala biti dva internistična revmatologa, kar pomeni 1.350 zdravnikov, sedaj pa jih dela v ambulantah manj kot 600. Problem je posebno pereč na podeželju. Najbolj so oškodovani stari ljudje, saj je revma ena od značilnih kroničnih nenalezljivih bolezni v poznejših letih.

Od 1. julija imajo zdravstveni zavarovanci pravico, da vsaki dve leti opravijo pregled za zgodnje odkrivanje raka na koži. Ta ukrep je zelo pomemben zlasti za varovanje zdravja starejših ljudi. Zdravniki morajo za izvajanje tega pregleda imeti dovoljenje, ki ga dobijo po 8-urnem usposabljanju. V prvih mesecih je to storilo okrog 10.000 od 45.000 družinskih zdravnikov, do konca leta 2008 pa računajo, da bo takih zdravnikov 60%. Ob koncu te informacije na spletni strani je pomembna civilna spodbuda, naj ljudje svojega zdravnika vprašajo, če je že pridobil certifikat za ta preventivni pregled.

Vir: <http://www.kompetenznetz-alter.de/>